

Številka: 00700-4/2019/7

Ljubljana, dne 15. 4. 2019

EVA 2019 – 2611 - 0009

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi prvega odstavka 168. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99 in 75/16 – UZ70a) je Vlada Republike Slovenije na seji ... dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije z osnutkom Ustavnega zakona o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije ter ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo.

Stojan Tramte
generalni direktor

Prejemniki:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

Dragica Bac, generalna direktorica Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja
Tanja Dular, sekretarka na Direktoratu za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi gradiva zunanji strokovnjaki niso sodelovali

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

Mag. Ksenija Klampfer, ministrica
Breda Božnik, državna sekretarka
Tilen Božič, državni sekretar
Dragica Bac, generalna direktorica Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja

Tanja Dular, sekretarka na Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja

5. Kratek povzetek gradiva:

S predlogom za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije se zasleduje cilj, slovenski znakovni jezik umestiti v Ustavo Republike Slovenije in s tem uporabnikom slovenskega znakovnega jezika (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževimi vsadki), katerim je slovenski znakovni jezik materin, avtohton, zagotoviti ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi jim bo dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov.

Ustava Republike Slovenije določa, da je Slovenija socialna in pravna država. V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. To načelo varuje pred neutemeljenim razlikovanjem zgolj zaradi osebnih okoliščin posameznikov, med katere spadata tudi jezik in invalidnost. Ustava Republike Slovenije med človekove pravice in temeljne svoboščine med drugim uvršča svobodo izražanja, volilno pravico, izobrazbo in šolanje, pravico do uporabe svojega jezika in pisave, itd.

Sporazumevanje in jezik ter pravica do njune uporabe sta bistvena za socialno vključevanje in uveljavljanje temeljnih človekovih pravic. Potreba po komunikaciji in jeziku ter pravica do nje je bistvena, da je človek človek. Brez komunikacije posameznik v družbi ne more postati učinkovita in produktivna odrasla oseba ali obveščen državljan. Gluhe osebe, naglušne osebe, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe osebe, zaradi okvare sluha nimajo enakih možnosti pri uveljavljanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin zapisanih v Ustavi Republike Slovenije in mednarodnih dokumentih. Pomembnost komuniciranja in jezika za te osebe, je tako osnovna.

Osebe z okvaro sluha v Republiki Sloveniji za komunikacijo uporabljajo slovenski znakovni jezik. Slovenski znakovni jezik je poseben vizualno - znakovni sistem uporabe rok, mimike, obraza, oči, ustnic in gibanja telesa. Prav tako se slovenski znakovni jezik razlikuje od znakovnih jezikov drugih držav. Slovenski znakovni jezik ima svojo strukturo, ki ni enaka slovenskemu govornemu jeziku – slovenščini, zato se slovenščine ne more dobesedno prevajati v kretnje. Slovenski znakovni jezik ima tudi drugačno slovnico. Je materin, avtohton jezik gluhe skupnosti v Sloveniji, popolnoma neodvisen od slovenščine. Za razliko od slovenščine ne spada v slovansko jezikovno družino.

Uvršča se med jezike manjšin v Sloveniji, do sedaj pa še ne uživa ustavnega varstva in je zato kot materin jezik gluhih v neenakem položaju. Je znak slovenske in kulturološke pripadnosti, socialnega povezovanja in s tem identifikacije jezikovne manjšine. Slovenski znakovni jezik je potrebno tudi stalno razvijati ter standardizirati, saj sedanja stopnja priznavanja in razvitosti slovenskega znakovnega jezika ne dosega komunikacijskih zahtev sodobne in na znanju temelječe družbe.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none">– nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja– razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna– razvojne dokumente Evropske unije in	NE

	mednarodnih organizacij	
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	/	/	/	/
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
SKUPAJ			/	/
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
SKUPAJ			/	/
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
/	/	/		
/	/	/		
/	/	/		
SKUPAJ		/	/	
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
– /				
II. Finančne posledice za državni proračun				

<p>Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:</p> <p>II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:</p> <p>/</p> <p>II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:</p> <p>/</p> <p>II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:</p> <p>/</p>	
<p>7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:</p> <p>Kratka obrazložitev Za izvajanje ustavnega zakona ni potrebno zagotoviti sredstev.</p>	
<p>8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:</p>	
<p>Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 	<p>NE</p>
<p>9. Predstavitev sodelovanja javnosti:</p>	
<p>Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:</p>	<p>NE</p>
<p>Gradivo ni bilo objavljeno na spletni strani predlagatelja, saj gre za predlog Državnemu zboru Republike Slovenije, da šele začne postopek za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije.</p>	
<p>10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:</p>	<p>DA</p>
<p>11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:</p>	<p>NE</p>
<p>Mag. Ksenija KLAMPFER MINISTRICA</p>	

Priloga:

- Predlog za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije

PREDLOG ZA ZAČETEK POSTOPKA ZA DOPOLNITEV II. POGlavJA USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

I. UVOD

Na podlagi 168. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a; v nadaljnjem besedilu: Ustava) Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da začne postopek za dopolnitev II. poglavja Ustave, ki je potrebna:

- da se na ustavni ravni uporabnikom slovenskega znakovnega jezika (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževimi vsadki), katerim je slovenski znakovni jezik materin, avtohton, zagotoviti ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi jim bo dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov.

Zaradi navedenega predlagamo dopolnitev II. poglavja Ustave in sicer, da se za 62. členom Ustave umesti 62.a člen, ki bo urejal pravico slovenskega znakovnega jezika.

Sporazumevanje in jezik ter pravica do njune uporabe sta bistvena za socialno vključevanje in uveljavljanje temeljnih človekovih pravic. Jezik je urejen sistem znakov (besed, gibov, oblik, ...) povezan s slovničnimi pravili, v določeni človeški skupnosti in se uporablja za komunikacijo. Jezik je komunikacijski sistem, s katerim proces komunikacije realiziramo. Besedni jezik se realizira oralno, pisno ali z različnimi oblikami črkovanja, medtem ko se znakovni jezik realizira z gibi rok govorca, z notacijo jezika ali z gibi rok poslušalca.

Potreba po komunikaciji in jeziku ter pravica do nje je bistvena, da je človek človek. Brez komunikacije posameznik v družbi ne more postati učinkovita in produktivna odrasla oseba ali obveščen državljan. Pomembnost komuniciranja in jezika za osebe z okvaro sluha, je tako osnovna, da razprava o tem ni dopustna. Gluhi, naglušni, gluhoslepi in otroci s polževim vsadkom, ki kot svoj avtohton jezik uporabljajo slovenski znakovni jezik, se soočajo z ovirami med drugim na področju izobraževanja, odrasli pa pri zaposlovanju, uveljavljanju državljanskih pravic, političnih pravic, na področju kulture... Glede na zgodovinske težave, s katerimi se od nekdaj soočajo osebe z okvaro sluha, njihove ogrožene komunikacijske in jezikovne spretnosti ter izobraževalne, družbene, kognitivne in psihološke posledice, je ustavna pravica do komunikacije zakonita in nujna. Če Ustava določa pravico do govora, je pravica do komunikacije in jezika enaka ali še celo večja vrednost.

S predlogom za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave se zasleduje cilj, slovenski znakovni jezik umestiti v Ustavo in s tem uporabnikom slovenskega znakovnega jezika (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževimi vsadki), katerim je slovenski znakovni jezik materin, avtohton, zagotoviti ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi jim bo dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov.

Ustava določa, da je Slovenija socialna in pravna država. V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. To načelo varuje pred neutemeljenim razlikovanjem zgolj zaradi osebnih okoliščin posameznikov, med katere spadata tudi jezik in invalidnost. Ustava med človekove pravice in temeljne

svoboščine med drugim uvršča svobodo izražanja, volilno pravico, izobrazbo in šolanje, pravico do uporabe svojega jezika in pisave, itd.

Sporazumevanje in jezik ter pravica do njune uporabe sta bistvena za socialno vključevanje in uveljavljanje temeljnih človekovih pravic. Potreba po komunikaciji in jeziku ter pravica do nje je bistvena, da je človek človek. Brez komunikacije posameznik v družbi ne more postati učinkovita in produktivna odrasla oseba ali obveščen državljan. Gluhe osebe, naglušne osebe, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe osebe, zaradi okvare sluha nimajo enakih možnosti pri uveljavljanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin zapisanih v Ustavi in mednarodnih dokumentih. Pomembnost komuniciranja in jezika za te osebe, je tako osnovna.

Osebe z okvaro sluha v Republiki Sloveniji za komunikacijo uporabljajo slovenski znakovni jezik. Slovenski znakovni jezik je poseben vizualno - znakovni sistem uporabe rok, mimike, obraza, oči, ustnic in gibanja telesa. Prav tako se slovenski znakovni jezik razlikuje od znakovnih jezikov drugih držav. Slovenski znakovni jezik ima svojo strukturo, ki ni enaka slovenskemu govornemu jeziku – slovenščini, zato se slovenščine ne more dobesedno prevajati v kretnje. Slovenski znakovni jezik ima tudi drugačno slovnico. Je materin, avtohton jezik gluhe skupnosti v Sloveniji, popolnoma neodvisen od slovenščine. Za razliko od slovenščine ne spada v slovansko jezikovno družino.

Uvršča se med jezike manjšin v Sloveniji, do sedaj pa še ne uživa ustavnega varstva in je zato kot materin jezik gluhih v neenakem položaju. Je znak slovenske in kulturološke pripadnosti, socialnega povezovanja in s tem identifikacije jezikovne manjšine. Slovenski znakovni jezik je potrebno tudi stalno razvijati ter standardizirati, saj sedanja stopnja priznavanja in razvitosti slovenskega znakovnega jezika ne dosega komunikacijskih zahtev sodobne in na znanju temelječe družbe.

Predstavniki Vlade Republike Slovenije, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

Mag. Ksenija Klampfer, ministrica Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
Breda Božnik, državna sekretarka,

Tilen Božič, državni sekretar,

Dragica Bac, generalna direktorica Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja,

Tanja Dular, sekretarka na Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja,

II. OSNUTEK USTAVNEGA ZAKONA O DOPOLNITVI II. POGlavJA USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

I.

V Ustavi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a) se v II. poglavju za 62. členom doda nov 62.a člen, ki se glasi:

»62.a člen
(slovenski znakovni jezik)

Slovenski znakovni jezik je jezik skupnosti uporabnikov slovenskega znakovnega jezika.

Za zagotavljanje enakega položaja oseb, ki uporabljajo slovenski znakovni jezik, v družbi država izvaja jezikovno politiko za varovanje in razvoj slovenskega znakovnega jezika.

Položaj in posebne pravice uporabnikov slovenskega znakovnega jezika v Sloveniji ureja zakon.«.

II.

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru.

III. OBRAZLOŽITEV

Ustava določa, da je Slovenija socialna in pravna država. V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. To načelo varuje pred neutemeljenim razlikovanjem zgoj zaradi osebnih okoliščin posameznikov, med katere spadata tudi jezik in invalidnost. Ustava med človekove pravice in temeljne svoboščine med drugim uvršča svobodo izražanja, volilno pravico, izobrazbo in šolanje, pravico do uporabe svojega jezika in pisave, itd.

Sporazumevanje in jezik ter pravica do njune uporabe sta bistvena za socialno vključevanje in uveljavljanje temeljnih človekovih pravic. Jezik je urejen sistem znakov (besed, gibov, oblik, ...) povezan s slovničnimi pravili, v določeni človeški skupnosti in se uporablja za komunikacijo. Jezik je komunikacijski sistem, s katerim proces komunikacije realiziramo. Besedni jezik se realizira oralno, pisno ali z različnimi oblikami črkovanja, medtem ko se znakovni jezik realizira z gibi rok govorca, z notacijo jezika ali z gibi rok poslušalca.

Potreba po komunikaciji in jeziku ter pravica do nje je bistvena, da je človek človek. Brez komunikacije posameznik v družbi ne more postati učinkovita in produktivna odrasla oseba ali obveščen državljan. Pomembnost komuniciranja in jezika za osebe z okvaro sluha, je tako osnovna, da razprava o tem ni dopustna. Gluhi, naglušni, gluhoslepi in otroci s polževim vsadkom, ki kot svoj avtohton jezik uporabljajo slovenski znakovni jezik, se soočajo z ovirami med drugim na področju izobraževanja, odrasli pa pri zaposlovanju, uveljavljanju državljanskih pravic, političnih pravic, na področju kulture... Glede na zgodovinske težave, s katerimi se od nekdaj soočajo osebe z okvaro sluha, njihove ogrožene komunikacijske in jezikovne spretnosti ter izobraževalne, družbene, kognitivne in psihološke posledice, je ustavna pravica do komunikacije zakonita in nujna. Če Ustava določa pravico do govora, je pravica do komunikacije in jezika enaka ali še celo večja vrednost.

Osebe z okvaro sluha v Republiki Sloveniji za komunikacijo uporabljajo le slovenski znakovni jezik. Slovenski znakovni jezik je poseben vizualno - znakovni sistem uporabe rok, mimike, obraza, oči, ustnic in gibanja telesa. Prav tako se slovenski znakovni jezik razlikuje od znakovnih jezikov drugih držav. Slovenski znakovni jezik ima svojo strukturo, ki ni enaka slovenskemu govornemu jeziku – slovenščini, zato se slovenščine ne more dobesedno prevajati v kretnje. Slovenski znakovni jezik ima tudi drugačno slovnico. Je materin, avtohton jezik gluhe skupnosti v Sloveniji, popolnoma neodvisen od slovenščine. Za razliko od slovenščine ne spada v slovansko jezikovno družino. Uvršča se med jezike manjšin v Sloveniji, do sedaj pa še ne uživa ustavnega varstva in je zato kot materin jezik gluhih v neenakem položaju. Je znak slovenske in kulturološke pripadnosti, socialnega povezovanja in s tem identifikacije jezikovne manjšine. Slovenski znakovni jezik je potrebno tudi stalno razvijati ter standardizirati, saj sedanja stopnja priznavanja in razvitosti slovenskega znakovnega jezika ne dosega komunikacijskih zahtev sodobne in na znanju temelječe družbe.

Ureditev v Republiki Sloveniji

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17) med drugim zagotavlja prepoved diskriminacije zaradi invalidnosti in dostopu do obveščenosti in pri dostopu do vključujočega izobraževanja.

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. [96/02](#)) določa pravico gluhih oseb, da uporabljajo slovenski znakovni jezik in pravico do informiranja v njim prilagojenih tehnikah ter obseg in način pravice do tolmača za znakovni jezik pri enakovrednem vključevanju gluhih oseb v življenjsko in delovno okolje ter vse oblike družbenega življenja ob enakih pravicah ter pogojih in možnostih, kot jih imajo osebe brez okvare sluha. Gluhe osebe imajo pravico uporabljati slovenski znakovni jezik v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javne službe. Ti organi morajo gluhih osebam na njihovo zahtevo ali po uradni dolžnosti zagotoviti tolmača slovenskega znakovnega jezika. Pravico uporabljati znakovni jezik ima gluha oseba tudi v vseh drugih življenjskih situacijah. To pravico lahko gluha oseba izrabi po svoji presoji v obsegu 30 ur letno, v primeru študentov ali dijakov pa v obsegu 100 ur letno.

Slovenski znakovni jezik je opredeljen tudi v Resoluciji o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014 – 2018 (Uradni list RS, št. [62/13](#)). 14. november je bil leta 2014 razglašen za Dan slovenskega znakovnega jezika. Znakovni jezik je bil leta 2017 pri Ministrstvu za kulturo vpisan v Register nesnovne kulturne dediščine Republike Slovenije.

Konvencija o pravicah invalidov, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela leta 2006, Republika Slovenija pa ratificirala leta 2008 (Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov; Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 10/08) je prva mednarodna konvencija s področja človekovih pravic v kateri je nedvoumno zapisana pravica do uporabe znakovnega jezika. Konvencija določa:

- v 2. členu definicijo »jezika«, ki vključuje govorjene in znakovne jezike ter druge oblike negovorjenih jezikov;
- v 9. člen izpostavlja, da morajo države pogodbenice za omogočanje neodvisnega življenja in polnega sodelovanja na vseh področjih življenja, sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi invalidom zagotovijo, da imajo enako kot drugi dostop do informacij in komunikacij. V ta namen morajo zagotoviti tudi poklicne tolmače za znakovni jezik;
- v 21. členu, da morajo države pogodbenice sprejeti vse ustrezne ukrepe, da invalidom zagotavljajo uresničevanje pravic do svobodnega izražanja in mnenja, vključno s pravico, da enako kot drugi pridobivajo, sprejemajo ter sporočajo informacije in vsebine s katero koli obliko sporočanja po lastni izbiri iz 2. člena Konvencije, tudi tako, da pri uradnih opravilih sprejemajo in omogočajo uporabo znakovnih jezikov ... , povečevalnih in alternativnih načinov sporočanja ter vseh drugih dostopnih sredstev, načinov, oblik zapisa sporočila po izbiri invalida in priznavajo in spodbujajo uporabo znakovnih jezikov;
- v 24. členu, da morajo države pogodbenice za uresničevanje pravice do izobraževanja brez diskriminacije in na podlagi enakih možnosti zagotavljati vključujoč izobraževalni sistem na vseh ravneh in vse življenjsko učenje, kar pomeni tudi omogočanje učenja znakovnega jezika in spodbujanje jezikovne identitete skupnosti gluhih; zagotavljati, da poteka izobraževanje slepih, gluhih in gluhoslepih, zlasti otrok, v jeziku in na način ter v obliki komunikacije, ki so najprimernejši za posameznika, in v takem okolju, ki najbolj spodbuja akademski in socialni razvoj; sprejeti ustrezne ukrepe za zaposlovanje učiteljev, tudi invalidov, ki so usposobljeni za znakovni jezik;
- v 30. členu pa, da države pogodbenice sprejmejo vse potrebne ukrepe za omogočanje sodelovanja invalidov v kulturnem življenju, rekreaciji, prostočasnih dejavnostih in športu. Med drugim tudi tako, da se prizna in podpre lastna kulturna in jezikovna identiteta in znakovni jezik in kultura gluhih.

Mednarodna primerjava

Štiri države članice Evropske Unije imajo v svojih ustavah določbe s katerimi priznavajo pravico uporabnikom znakovnega jezika do svojega jezika in do komunikacije c za njim prilagojenim oblikam:

- **Avstrija:** Avstrijski znakovni jezik je priznan kot polnopravni jezik. Podrobneje to pravico urejajo zakoni. (Bvg8 (3)).

- **Finska:** Pravice oseb, ki uporabljajo znakovni jezik in oseb, ki potrebujejo pomoč pri tolmačenju ali prevajanju zaradi invalidnosti, zagotavlja zakon (oddelek 3/17).
- **Madžarska:** Madžarska ščiti madžarski znakovni jezik kot del madžarske kulture. (člen H 3).
in
- **Portugalska:** Pri izvajanju politike izobraževanja je država zavzema, h) da varuje in razvija portugalski znakovni jezik kot izraz kulture jezika in instrument za dostop do izobraževanja in enakih možnosti.

Republika Slovenija bo s spremembo Ustave tako zagotovila ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi bo uporabnikom slovenskega znakovnega jezika v Sloveniji dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov. Na ta način se bo lahko zagotovil ustrezen razvoj slovenskega znakovnega jezika in zagotovilo ustrezno mesto slovenskemu znakovnemu jeziku tudi v izobraževalnem procesu.